

Постановление

36

г. Чистополь

Карар

11.03.2022

«2022-2024 елларга Чистай шәһәрәндә
юл хәрәкәте иминлеген арттыру»
муниципаль программасын раслау турында

Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «2013-2020 елларда юл хәрәкәте иминлеген арттыру» федераль максатчан программасы турында» 2013 елның 03 октябрәндәге 864 номерлы карары, «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү чаралары турында» 2014 елның 06 декабрәндәге ПУ-1115 номерлы Татарстан Республикасы Президенты Указы нигезендә, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «2014 - 2025 елларга Татарстан Республикасында жәмәгәт тәртибен тәэмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы тору» дәүләт программасын раслау турында» 2013 елның 16 октябрәндәге 764 номерлы карары нигезендә Чистай шәһәре Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. «2022-2024 елларга Чистай шәһәрәндә юл хәрәкәте иминлеген арттыру» муниципаль программасын кушымта нигезендә расларга.

2. Әлеге карарның үтәләшен контрольдә тотуны Чистай шәһәре Башкарма комитеты житәкчесе урынбасары Ф.М. Садыковка йөкләргә.

Шәһәр Башкарма
комитет житәкчесе

И.Ф. Рәхимов

Чистай шәһәре
Башкарма комитетының
2022 елның « 11» мартындагы
36 номерлы карары белән
«РАСЛАНГАН»

«2022-2024 елларга Чистай шәһәрәндә
юл хәрәкәте иминлеген арттыру»
МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАСЫ

Чистай шәһәре, 2022

Программа паспорты

Муниципаль максатчан программа исеме	«2022-2024 елларга Чистай шәһәрәндә юл хәрәкәте иминлеген арттыру» (алга таба - Программа)
--------------------------------------	--

Программаны эшләү өчен нигез	«Юл хәрәкәте иминлеге турында» 1995 елның 10 декабрендәге 196-ФЗ номерлы Федераль закон; «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү чаралары турында» 2014 елның 06 декабрендәге ПУ-1115 номерлы Татарстан Республикасы Президенты Указы; «2014 - 2025 елларга Татарстан Республикасында жәмәгать тәртибен тәмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы көрәш» дәүләт программасын раслау турында» 2013 елның 16 октябрендәге 764 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары.
Муниципаль заказчы	Чистай шәһәре Башкарма комитеты
Программаны төп эшләүчеләр	Чистай шәһәре Башкарма комитеты Россия Эчке эшләр министрлыгының Чистай муниципаль районы буенча ЮХИДИ бүлгә
Программаның максаты	Юл-транспорт һәлакәтләре нәтижәсендә һәлак булган затлар санын кыскарту
Программаның бурычлары	Юл-транспорт һәлакәтен булдырмау, аларда иң югары үлү ихтималы; юл-транспорт һәлакәтендә жәрәхәтләр авырлыгын киметү; юл хәрәкәте иминлеген арттыру эшчәнлегә белән идарә итү системасын камилләштерү; Хокук белемен һәм юл хәрәкәтендә катнашучыларның жаваплылыгын күтөрү.
Гамәлгә ашыру сроклары	2022-2024 еллар
Программаны елларга һәм чыганаclarга бүлөп финанслау күләме	Программа буенча финанслауның гомуми күләме 30884,6 мең сум тәшкил итә, шул исәптән: 2022 ел - 10984,6 мең сум 2023 ел - 9800 мең сум 2024 ел - 10100 мең сум Финанслау күләме фаразлау рәвешендә бирелә һәм аңа, тиешле бюджет мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен төзәтмәләр кертелергә тиеш
Программаны гамәлгә ашыруның көтелгән соңгы нәтижәләре	Программа чараларын гамәлгә ашыру, 2015 ел белән чагыштырганда, 2024 елга мөмкинлек бирәчәк: юл-транспорт һәлакәте нәтижәсендә һәлак булучылар санын 0 кешегә кадәр киметергә.

I. Программаны гамәлгә ашыру өлкәсенең гомуми характеристикасы, төп проблемалар һәм аларны хәл итү юллары

Автомобиль транспорты (алга таба - авария һәлакәте) белән бәйлә һәлакәтләр проблемасы юл-транспорт инфраструктурасының куркынычсыз юл хәрәкәтендә жәмгыять һәм дәүләт ихтияжларына туры килмәве, юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү системасы эшчәнлегенең житәрлек дәрәжәдә нәтижәле булмавы һәм юл хәрәкәтендә катнашучыларның чиктән тыш түбән дисциплинасы белән бәйлә рәвештә аеруча кискенләште.

Автомобиль транспорты катнашындагы һәлакәтләр жәмгыятькә дә, аерым граждандарга да шактый зыян китерә. Юл-транспорт һәлакәтләре хезмәткә сәләтле

яшьтәге кешеләрнең үлеменә һәм инвалидлашуына китерә, бу регион өчен тискәре социаль-икътисадый нәтижәләргә ия, аның үсеш мөмкинлекләрен киметә.

Районның торак пунктларында һәм автомобиль юлларында юл хәрәкәте куркынычсызлыгын тәэмин итү, юл-транспорт һәлакәтләрен (юл-транспорт һәлакәтләрен) киметү һәм аларның нәтижәләрен киметү - бүгенге көндә актуаль мәсьәләләрнең берсе.

Юллардагы вакыйгалар Чистай шәһәренең иң җитди социаль-икътисадый проблемаларының берсе булып тора.

2018-2020 елларда юл-транспорт һәлакәте статистикасы.

	2019	2020	2021
Барлығы	74-13-107	87-13-129	79-13-120
Шәһәр	36-1-48	42-2-51	39-2-57
Район	38-12-59	45-11-78	40-11-63

Килеп чыккан юл-транспорт һәлакәтенең төп сәбәбе булып тора:

- каршы хәрәкәт полосасына чыгу;
- бәрелеш;
- аудару.

ЮЛ-ТРАНСПОРТ ҺӘЛӘКӘТЕ АНАЛИЗЫ Чистай шәһәре һәм Чистай районы буенча 12 ай эчендә 01.01.2021 елдан 31.12.2021 елга кадәр кылынган:

	2020	2021
Барлығы	87-13-129	79-13-120
Шәһәр	42-2-51	39-2-57
Район	45-11-78	40-11-63

ТРАССА / РАЙОН			ШӘҺӘР	
Казан - Оренбург	19-9-29 АППГ (14-5-30)	Каршы якка чыгу 2-1-3	К.Маркс ур.	5-2-8 АППГ (8-0-11)
Чистай - Түбән Кама	5-0-8 АППГ (11-0-25)	Каршы якка чыгу 0	Энгельс ур.	13-0-15 АППГ (1-0-1)
Чистай - Аксубай - Нурлат	8-0-19 АППГ (9-4-12)		Вахитов ур.	2-0-4 АППГ (2-0-2)
Чистай - Булдырь - Чытырчы	1-0-1 АППГ (5-0-7)		Жиңүнең 40 еллыгы ур.	1-0-2 АППГ (4-0-6)
Чистай - а/д Казан-Оренбург	0-0-0 АППГ (2-1-1)		Галактионов ур.	1-0-1 АППГ (0)
Чистай ягына	2-1-3		Крупская ур.	0 АППГ (1-0-1)

көнчыгыш яктан чыгу	АППГ (0)				
төзелә торган тизлек автомагистралә Алексеевск-Әлмәт Пикет 330	1-0-1 АППГ (0)			Гафури ур.	1-0-1 АППГ (2-0-2)
				Пасека ур.	0 АППГ (1-0-2)
				Дорожная урамы	0 АППГ (2-0-3)
Булдый авылы ягына чыгу	1-1-0			Вәлиев ур.	2-0-2 АППГ (0)
Казан-Оренбург - Чистай-Түбән Кама	0 АППГ (1-0-1)			Учхоз ур.	1-0-1 АППГ (0)
Чистай - Аксубай - Нурлат - Чирүле Шонталы	1-0-1 АППГ (1-0-1)			Нестеров ур.	2-0-2 АППГ (1-0-1)
				Молодежная ур.	0 АППГ (1-0-1)
				Мебельная урамы	0 АППГ (1-0-1)
				Чернышевский ур.	0 АППГ (2-0-2)
				Октябрьская ур.	0 АППГ (1-1-0)
				Ленин ур.	3-0-3 АППГ (1-0-1)
				Мичурин ур.	1-0-1 АППГ (0)
				Вотяков ур.	1-0-6 АППГ (0)
				Базарная ур.	1-0-1 АППГ (0)
				Маркин ур.	1-0-4 АППГ (0)
				Полющенков ур.	1-0-1 АППГ (0)
				Нариманов ур.	1-0-1 АППГ (0)

2 елга кадәр стаж йөртүчеләр гаебе белән юл-транспорт һәлакәте	2020	2021
	10-4-17	10-0-15
гыйнвар	1-3-4	0
февраль	1-0-2	0
март	1-0-1	1-0-1
апрель	0	1-0-2
май	0	0
июнь	1-0-1	2-0-2
июль	1-0-3	0
август	1-0-1	1-0-1
сентябрь	1-0-2	0
октябрь	2-0-2	1-0-3
ноябрь	1-1-1	1-0-3
декабрь	0	3-1-3

Юл-транспорт һәләкәте төрләре

2020 ел		2021 ел	
Бәрелешләр	41-10-73	Бәрелешләр	34-9-70
Аудару (чыгу)	25-1-32	Аудару (чыгу)	14-0-20
Жәяүлеләргә чыгу	14-2-12	Жәяүлеләргә чыгу	20-4-16
Каршылыкка чыгу	5-0-10	Каршылыкка чыгу (хайван/ атлы)	7-0-9 / 2-0-3 / 1-0-1
Велосипедчыга чыгу	2-0-2	Велосипедчыга чыгу	1-0-1
Башкасы		Башкасы (пассажирның төшүе)	

Юл-транспорт һәләкәтенең сәбәпләре

	2020	2021
Тизлек	50-7-82	32-5-52
Каршы якка чыгу	1-0-6	2-1-3
Юл чатларын узу	20-3-28	19-2-35
Жәяүлеләр/велосипедчы бозулары	9-2-7	8-4-4 / 2-0-2
Жәяүлеләр кичүләрен узу	2-0-2	7-0-7
маневрлау	4-0-4	5-1-13
Башка (арткы йөреш)	1-1-0	2-0-2
Яндагы интервал/дистанция		2-0-2

Балалар катнашындагы юл-транспорт һәләкәте (16 яшькә кадәр)

	2020	2021
Барлығы	18-1-24	19-0-21
Гыйнвар	2-1-4 (пассажирлар)	0
февраль	4-0-5 (пассажирлар) 1-0-1 (жәяүле, машина артыннан чыгу)	0
март	1-0-1 (жәяүле, машина юлына йөгереп чыкты)	1-0-1 (пассажир)
апрель	0	4-0-4 (3 пассажир, 1 жәяүле)
май	1-0-3 (пассажирлар)	0
июнь	1-0-1 (мото пассажир)	3-0-3 (жәяүлеләр)
июль	0	3-0-3 (велосипедчы, пассажир, мото йөртүчесе)
август	1-0-1 (пассажир)	3-0-3 (пассажир, вело)
сентябрь	1-0-1 - жәяүле гаепле - 12 яшь 1-0-1 (пассажир - 10 яшь) 1-0-1 пассажир -2 ай	1-0-1 Пассажир 1-0-1 жәяүле
октябрь	1-0-1 (пассажир 3 яшь) 1-0-2 (пассажирлар 10 ел һәм	1-0-1 (пассажир) 1-0-2 (пассажир)

	5 ай) 1-0-1 – пешеход виновник – 8 лет	
ноябрь	1-0-1 жәяүле гаепле - 5 яшь	1-0-2 (пассажирлар)
декабрь		
	9 - Чистай 15 - башка шәһәрнеке	14 - Чистай 5 - башка шәһәрнеке

Атна көннәрендә	2021
Дүшәмбе	13-3-22
Сишәмбе	9-2-8
Чәршәмбе	7-0-9
Пәнжешәмбе	8-2-11
Жомга	14-0-19
Шимбә	9-1-11
Якшәмбе	19-5-40

Айлар буенча

Тәүлек вақыты буенча.		
		2021
0 дән 6 сәгатькә кадәр		4-5-9
6 дан 8 сәгатькә кадәр		4-0-4
8 дән 12 сәгатькә кадәр		14-0-22
12 дән 16 сәгатькә кадәр		17-1-29
16 дан 20 сәгатькә кадәр		19-0-22
20 дән 24 сәгатькә кадәр		21-7-34

	2020	2021
БАРЛЫГЫ:	87-13-129	79-13-120
гыйнвар	7-3-20	1-1-0
февраль	10-0-13	1-0-1
март	4-0-4	6-0-6
апрель	1-0-1	9-0-15
май	3-1-7	2-5-5
июнь	13-0-16	11-1-14
июль	6-1-8	9-0-18
август	7-0-9	6-1-5
сентябрь	8-0-10	13-1-17
октябрь	16-2-26	7-3-18
ноябрь	8-2-10	3-0-6
декабрь	4-4-5	11-1-15

Аек булмаган хәлдә йөртүчеләр катнашында юл-транспорт һәлакәте

2020 ел	2021 ел
----------------	----------------

БАРЛЫГЫ: 0-14		10-	БАРЛЫГЫ: 9-0-16	
Гыйнвар	0	0	Гыйнвар	0
февраль	0	0	февраль	0
март	1-0-1	0	март	0
апрель	0	0	апрель	2-0-4 (1 баш тарту)
май	1-0-3	0	май	0
июнь	5-0-7	0	июнь	1-0-1
июль	1-0-1	0	июль	2-0-4
август	0	0	август	0
сентябрь	0	0	сентябрь	2-0-2
октябрь	1-0-1	0	октябрь	2-0-5
ноябрь	0	0	ноябрь	0
декабрь	1-0-1	0	декабрь	0

Юл-транспорт һәлакәте кылуда гаеплеләр

2020 ел		2021 ел	
Йөртүчеләр	77-11-122	Йөртүчеләр	69-9-114
Шул исәптән УНС	9-0-13	Шул исәптән УНС	9-0-16
Жәяүлеләр	9-2-7 / 0	Жәяүлеләр/велосипедчылар	8-4-4/2-0-2
Шул исәптән аек булмаган хәлдә		Шул исәптән аек булмаган хәлдә	3-3-0
Индивидуаль тр. чарасы	77-11-122	Индивидуаль тр. чарасы	69-9-114
Дәүләт тр. чарасы		Дәүләт тр. чарасы	
Башкасы		Башкасы	

Үткөрү урыны буенча (шәһәр)

Ленин 54	1-0-1/1-0-1/ 1-0-1	Учхоз 2	1-0-1
Энгельс 152 «б», 127, 57, 127, 127, 140, 161, 104, 152 «а», 127, 8, 93,89, 127	1-0-1 / 1-0-1 / 1-0-2/ 1-0-1/ 1-0-1/ 1-0-1/ 1-0-1/ 1-0-2/ 1-0-1/ 1-0-1 / 1-0-1/ 1-0-1/ 1-0-1	Вәлиев 27, 1	1-0-1/1-0-2
Галактионов 88/1	1-0-1	К.Маркс 84, 56 а, 82, 160 «б», 123, 57	1-0-2 / 1-0-1/ 1-0-1 1-0-1 / 1-2-3 / 1-0-1
Мичурин 14	1-0-1	Нестеров 1 к, 57 а, 2	1-0-1/1-0-1/1-0-1
Вахитов 99,48	1-0-1 /1-0-3	40 лет Победы	1-0-1
Вотьяков 19	1-0-6	Базарная, 15	1-0-1
Полющенков	1-0-1	Маркин 65	1-0-4

Нариманов 62	1-0-1	Гафури 60	1-0-1
--------------	-------	-----------	-------

Үткөрү урыны буенча (район)

Казан-Оренбург	137 км	1-0-1	Чистай-Аксубай-Нурлат	5+930	1-0-3
	155 км	1-0-1		8+400	1-0-3
	115 км	1-0-3		17+300	1-0-1
	124+480	1-5-4		5+950	1-0-3
	146+600	1-1-0		8+630	1-0-3
	113+370	1-0-2		7+900	1-0-4
	146+800	1-0-1		26+000	1-0-1
	131	1-0-1		10+900	1-0-1
	135+000	1-1-0			
	150+550	1-0-1			
	139+690	1-0-1			
	107+100	1-0-1	Чистай ягына көнчыгыш яктан чыгу	0+750	1-0-3
	113+542	1-1-4		0+782	1-1-0
	121+700	1-0-2			
	135+595	1-0-1			
	17+068	1-0-2			
	120+680	1-1-1			
Чистай-Түбән Кама	10+950	1-0-1	Булдырь, Центральная 12		1-1-0
	7+500	1-0-2	Дануровка, Садовая 84		1-0-1
	12+400	1-0-2	Каргалы, Балакин 38		1-0-1
	35+30	1-0-2	Луч, Гагарин 12		1-0-1
	5+000	1-0-1			

**Үткөрү урыны буенча (район)
Чистай шәһәрндә һәм районда һәлак булганнар**

Һәлак булганнар	ФИО	Категориясе	Урыны	Үлем урыны
Гыйнвар				
12.01.2021 20:34	Джеут Владимир Степанович, 28.02.1964 елгы, Чистай районы, Булдырь авылы, Московская урамы 6 нчы йортта яшәгән	жәяүле	Центральная урамы, Булдырь авылы буенча 12 нче йорт янында	Үзәк район хастаханәсе 20 тәүлеккә
Һәлак булганнар: 1 кеше Чистай районында яшәгән, 0 - чит шәһәрнеке				
Май				
09.05.2021 03:55	Сактанов Денис Серикович, 18.10.1990 елгы, Оренбург өлкәсе, Домбаровск районы, Ушката авылы, Набережная урамы 12	йөртүче	124 км + 420 метрга, Казан - Оренбург автомобиль юлы	Юл-транспорт һәлакәте урынында

	нче йорт 1 нче фатирда яшәгән			
	Бречко Елена Вячеславовна, 07.01.1974 елгы, Оренбург өлкәсе, Ясный шәһ., Уральская ур., 11 нче йорт 27 нче фатирда яшәгән	пассажир		Юл- транспорт һәләкәте урынында
	Есипова Ольга Ивановна 03.06.1979 елгы, Оренбург өлкәсе, Новотроицк шәһәре, Комсомольская проспекты 42 нче йорт 6 нчы фатирда яшәгән	пассажир		Юл- транспорт һәләкәте урынында
	Кузьмин Василий Юрьевич, 11.06.1978 елгы, Вологда өлкәсе, Череповец шәһәре, Шекнинский проспекты 16 нчы йорт 61 нче фатирда яшәгән	пассажир		Юл- транспорт һәләкәте урынында
	Дмитряков Константин Валерьевич, 01.10.1982 елгы, Оренбург өлкәсе, Комаровский п., Комаров урамы, 6 нчы йорт, 43 нче фатирда яшәгән	пассажир		Юл- транспорт һәләкәте урынында
Һәләк булганнар: 0 кеше Чистай районында яшәгән, 5 - чит шәһәрнеке				
Июнь				
15.06.2021 21:20	Гәрәев Дамир Зитсович, 1983 елның 29 декабрәндә туган, Алабуга шәһәре, Чулман урамы, 9 нчы йорт, 27 нче фатир адресы буенча яшәгән	жәяүле	146 км + 600 Казан- Оренбург автомобиль юлы	Юл- транспорт һәләкәте урынында
Һәләк булганнар: 0 кеше Чистай районында яшәгән, 1 - чит шәһәрнеке				
Август				
14.08.2021 23:55	Гарипов Ришат Ринат улы, 15.04.1991 елгы, Лениногорск шәһәре, Овражная урамы, 1 нче йортта яшәгән	жәяүле	135 км + 7 Казан- Оренбург автомобиль юлы	Юл- транспорт һәләкәте урынында
Һәләк булганнар: 0 кеше Чистай районында яшәгән, 1 - чит шәһәрнеке				
Сентябрь				
16.09.2021 21:21	Усачев Павел Юрьевич, 1977 елның 18 мартында туган, Чистай шәһәре, Студенческая	жәяүле	0 км + 782 метр, көнчыгыш яктан Чистай	Юл- транспорт һәләкәте урынында

	урамы, 7 нче йорт, 61 нче фатир адресы буенча яшәгән.		шәһәрәнә керү юлы	
Һәлак булганнар: 1 кеше Чистай районында яшәгән, 0 - чит шәһәрнеке				
Октябрь				
18.10.2021 21:01	Зотикова Ангелина Алексеевна, 15.01.2004 елгы, ТР Чистай районы Гагарин ур. 16 нчы йорт 14 нче фатир	Пассажир	К. Маркс ур. 123 нче йорт	Юл-транспорт һәлакәте урынында
	Дмитриев Артем Олегович, 28.03.2003 елгы, Татарстан Республикасы Чистай районы Чистай Выселкасы авылы 155 нче йортта яшәгән	пассажир	К. Маркс ур. 123 нче йорт	5 тәүлек эчендә вафат булды
28.10.2021 22:30	Лаптева Екатерина Геннадьевна, 29.08.1986 елгы, Татарстан Республикасы, Чистай ш., Фрунзе тыкрыгы, 17 нче йортта яшәгән	йөртүче	113 км + 542 м Казан-Оренбург автомобиль юлы	Юл-транспорт һәлакәте урынында
Һәлак булганнар: 3 кеше Чистай районында яшәгән, 0 - чит шәһәрнеке				
Декабрь				
20.12.2021 15:05	Мокеев Никита Викторович, 18.11.2002 елгы, Татарстан Республикасы, Түбән Кама шәһәре, Юность ур., 3А, 27 нче фатирда яшәгән	йөртүче	120 км + 680 м га Казан-Оренбург автомобиль юлы	Юл-транспорт һәлакәте урынында
Һәлак булганнар: 0 кеше Чистай районында яшәгән, 1 - чит шәһәрнеке				
БАРЛЫГЫ: 5 - кеше Чистай районында яшәгән, 8 - чит шәһәрнеке				

Юл-транспорт һәлакәтләрен кисәтү һәм кисәтү буенча күрелә торган чаралар юлларда һәлакәт очраklarын тоткарлауга житәрлек ярдәм итми.

Жәмгыять үсешенә хәзерге этабында юл-транспорт һәлакәтләрен кисәтү буенча чаралар социаль-икътисады шартлар үзгәргән каршылыкка килә, иң мөһим каршылыкларга керә:

- юлларда автотранспорт саны арту автомобиль юллары һәм транспорт тармаклары инфраструктурасы үсешен шактый узып китә;

- Автотранспорт предприятиеләренә күбесе шәһәр читендә урнашкан. Димәк, Чистай шәһәренә урам-юл челтәре буйлап хәрәкәт итүче йөк транспорты өлеше зур канәгатьлек белән төзелгән;

- транспорт чаралары белән идарә иткәндә машина йөртүчеләрнең юл шартларын бәяләгәндә хаталарга китерә торган эзерлегенең түбән сыйфаты, канәгатьләнәрлек булмаган дисциплина, транспорт чаралары белән идарә иткәндә машина йөртүчеләрнең игътибарсызлыгы;

- юл хәрәкәте иминлеге буенча чараларны техник яктан тәэмин итү кимчелекләре, беренче чиратта, заманча таләпләргә юл хужалыкларының, транспорт чараларының, юл хәрәкәтен оештыру чараларының туры килмәве, юл-транспорт һәлакәтен вакытында ачыклауга һәм зыян күрүчеләргә беренче ярдәм күрсәтүгә үткөрүче элемтә системаларында артта калу.

Авария хәлендәге катлаулы вәзгыять һәм ситуациянең алга таба начараюына тенденцияләр булу күп очракта түбәндәге сәбәпләр белән аңлатыла:

- халыкның даими рәвештә арта барган мобильлеге;

- жәмәгать транспортында ташуны киметү һәм шәхси транспортта ташуны арттыру;

- автомобильләр санын арттыру һәм урам-юл чөптөрөн озайту арасындагы хәзерге транспорт агымнарына исәпләнмәгән диспропорция.

Мондый хәл нәтижәсендә юл хәрәкәте шартларының начараюы, экологик хәлне бозу, ягулык тотуның артуы, шулай ук юл-транспорт һәлакәтләре санының артуы күзәтелә.

Программа методын куллану юл-транспорт һәлакәтләре килеп чыгу сәбәпләрен тикшерергә, шулай ук юл-транспорт һәлакәтләрен профилактикалауның нигезләрен һәм өстенлекле юнәлешләрен булдырырга мөмкинлек бирерчәк.

Хәзерге вакытта торак пунктларда барлык юл-транспорт һәлакәтләренең 70 проценты бара. Торак пунктларда юл-транспорт һәлакәтләре нәтижәсендә зыян күргән кешеләр санын арттыру темплары юл-транспорт һәлакәтләре санын арттыру темпларын ызып китә.

Хәзерге юл-транспорт фажиғәсе үзенчәлекләрен өйрәнү юл-транспорт һәлакәтләре санының акрынлап артуын күрсәтә, нәтижәдә зыян күрүчеләр аеруча авырлык дәрәжәсе белән характерлана торган жәрәхәтләр ала. Мондый юл-транспорт һәлакәтләре нәтижәсендә зыян күргән затларга медицина ярдәме күрсәтүнең нәтижәсез оештырылуы аларның югары үлүенең төп сәбәпләреннән берсе булып тора. Күрсәтелгән затларның гомуми үлүе башка бәхетсезлек очраklары аркасында жәрәхәтләр алгандагы караганда 12 тапкыр югарырак, алар 6 тапкыр ешрак инвалид була, ә 7 тапкыр ешрак хастаханәгә салынуга мохтаж.

Авария хәлендәге хәлне көчәйтү һәм юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү проблемасы булу озак сроклы дөүләт стратегиясен эшләүне һәм гамәлгә ашыруны, дөүләтнең һәм жәмгыятьнең көчләрен координацияләүне, федераль, региональ һәм жирле ресурсларны туплауны таләп итә, шулай ук Татарстан Республикасы дөүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының, ижтимагый институтларның һәм дөүләтнеке булмаган структураларның гражданныр мәнфәгатьләрен тагын да тулырак исәпкә алып, үзара хезмәттәшлегенең нәтижәле механизмнарын булдыруны таләп итә.

Программа-максатчан методны кулланмыйча төзелгән юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү системасы Федераль башкарма хакимият органнары эшчәнлеген координацияләүнең житәрлек дәрәжәдә комплекслы булмавы һәм нәтижәсез механизмы булмау белән характерлана, бу юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү өлкәсендәге эшчәнлекне гамәлгә ашырганда таркаулыкка китерә.

Транспорт паркының зурлығы арту, торак массивлар майданының киңеюе юл хәрәкәте иминлеге проблемаларын хәл итүне беренче дәрәжәдәге бурычларның берсе итеп күрсәтә.

Соңгы елларда автопарк санының тиз артуы һәм яңа машина йөртүчеләрне һәм ташучыларны юл хәрәкәтенә күпләп кертү юл хәрәкәте шартларының характеристикасының һәм катлаулануына китерде: транспорт агымнарының тыгызлыгы артты, Чистай шәһәрндә һәм районның территорияль юлларында хәрәкәтнең интенсивлыгы артты.

Урам-юл челтәренең алыштыргысыз геометрик параметрлары вақытында транспорт санының артуы аларның гомуми үткәрү сәләтенә кимүенә китерде. Иң интенсив хәрәкәтле урамнар - Энгельс, К. Маркс, Л. Толстой, Вахитов урамнары, кече әйләнеш.

Чистай шәһәре өчен иң мөһим бурычларның берсе - транспорт агымнарын оптимальләштерү, ул шәһәрнең үзәк өлешендә киеренкелекне киметә һәм транспорт белән интенсив хәрәкәт агымын кисеп чыгуны булдырмый. Шәһәрдә автомобиль транспорты саны артуга бәйле рәвештә транспорт чаралары саны, урам-юл челтәре үткәрү мөмкинлеге һәм сәүдә һәм административ-иҗтимагый үзәкләр янында транспорт чаралары өчен тукталышлар булу арасында диспропорция көчәя.

Мондый тенденция яқындагы елларда иң зур ихтималлык белән сакланчак.

Хәзерге вақытта проблемалы мәсьәләләр - транспорт һәм юл хәрәкәте куркынычсызлыгы перспективасын исәпкә алып, торак пунктларны планировкалау һәм төзү; транспорт һәм хәрәкәт агымнары хәрәкәтен оештыру; юл хәрәкәтен җайга салуның техник чараларын камилләштерү; юл-урам челтәрен реконструкцияләү һәм карап тоту, автомобиль күперләрен төзү һәм ремонтлау; автотранспорт чараларының техник торышы; юл-транспорт чараларын кисәтү буенча халык һәм мәктәпкәчә балалар һәм мәктәп учреждениеләре белән профилактик эш;

Автотранспорт чаралары санының артуы урам-юл челтәренең үткәрү сәләтенә тискәре йогынты ясый торган тагын бер проблеманы - транспорт чараларын урнаштыру һәм саклау проблемасын билгеләде. Бу проблема Чистай шәһәрндә күпфатирлы йортлар төзелгән районнарда өлгереп җитте.

Хәзерге вақытта гараж-төзелеш кооперативлары һәм түләүле стационар стоянкалар район үзәгендә юк. Шуңа бәйле рәвештә санкцияләnmөгән көндезге һәм төнге автостоянкалар йокы микрорайоннарының барлык эчке территорияләрендә дә оештырылган. Әлеге участокларда транспорт чараларының атмосфера һавасы торышына тискәре йогынтысы арта, двигательләренә җибәргәндә, янгынга каршы сигнализация керткәндә шау-шу йогынтысы арта, бу халык өчен дискомфорт тудыра. Административ, мәдәни-спорт һәм сәүдә учреждениеләрендә, сәнәгать базарларында машиналарны вақытлыча саклау урыннары белән тәэмин итү проблемасы аеруча кискен тора. Мондый урыннарда транспорт чараларын урнаштыру өчен урыннар җитмәү машина йөртүчеләрне юл хәрәкәте кагыйдәләрен ачыктан-ачык бозып транспорт чараларын туктатырга мәҗбүр итә, бу исә урамнарның үткәрү сәләтен киметүгә һәм тынлык ситуацияләре барлыкка килүгә китерә. Күрсәтелгән җитешсезлек аркасында көндезге сәгатьләрдә Энгельс, Л. Толстой, К. Маркс, Ленин урамнарында авария-куркыныч хәлләр килеп чыга.

Бу шартларда машина кую урыннарын оештыру һәм җиңел һәм йөк автомобильләрен саклау проблемасын хәл итү тукталышлар төзү һәм гараж-төзелеш кооперативлары төзү мөмкинлеге бирәчәк.

II. Төп максатлар, бурычлар һәм күрсәткечләр (индикаторлар) ирешү һәм бурычларны хәл итү, программаның көтелгән соңгы нәтиҗәләрен тасвирлау, аны тормышка ашыру этаплары һәм сроклары

Программаның максатлары булып граждандарның гомерен, сәламәтлеген һәм аларның мөлкәтен саклауны тәэмин итү, Чистай шәһәре юлларында хәрәкәт итүнең куркынычсыз шартларына аларның законлы хокуклары гарантияләрен арттыру тора.

Бу муниципаль берәмлеккә юл хәрәкәте куркынычсызлыгының иң яхшы дәрәжәсенә яқынаерга, һәләкәт күрсәткечләрен киметергә һәм, димәк, проблеманың социаль кискенлеген киметергә мөмкинлек бирәчәк.

Программа максатларына ирешү шартлары түбәндәге бурычларны хәл итүдән гыйбарәт:

- юл хәрәкәтендә катнашучыларның куркыныч тотышын кискәтү;
- машина йөртүчеләргә әзерләү системасын үстерү һәм аларны юл хәрәкәтендә катнашуга кертү;
- балалар юл-транспорт травматизмын кискәтү;
- шәһәрләрдә транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәтен оештыруны камилләштерү;
- тиешле хезмәтләргә юл-транспорт һәләкәте урынына килү вакытын кыскарту, юл-транспорт һәләкәтләре нәтижәсендә зыян күргән затларга ярдәм күрсәтү эшчәнлегенә нәтижәлеләген арттыру;
- транспорт чараларының иминлеген дәрәжәсен арттыру;
- юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү өлкәсендә дәүләт идарәсе системасы эшчәнлегенә нәтижәлеләген күтәрү, күрсәтелгән өлкәдә жәмәгать мөнәсәбәтләрен регламентлаштырудагы житешсезлекләргә һәм каршылыкларны юкка чыгару.

Программаны гамәлгә ашыру 2022-2024 еллар дәвамында күздә тотыла.

Беренчел чираттагы чараларны гамәлгә ашыру планлаштырыла:

- юл хәрәкәте өлкәсендә хокук бозуларга карата тискәре мөнәсәбәт формалаштыру максатында халыкка пропаганда йогынтысы системасын булдыру;
- юл хәрәкәтендә катнашучыларның закон буйсынуындагы тәртип стереотипларын формалаштыруга юнәлдерелгән пропаганда кампанияләрен үткәрү;
- граждандар жәмгыяте институтларын профилактик эшкә жәлеп итүне тәэмин итү;
- транспорт чараларының актив һәм пассив иминлеген дәрәжәсен арттыру;
- иминлек чаралары булуга, төзеклеккә һәм кулланылуга контрольне көчәйтү;
- балалар юл-транспорт травматизмын профилактикалауны арттыру, балаларны тотып торып жайланмаларын актив кертү;
- транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәтен оештыру буенча эшләр күләмен шактый арттыру, шул исәптән юл-транспорт һәләкәтләрен концентрацияләү урыннарын бетерү;
- юл тоткарлыкларын булдырмау, урам-юл чөптәре участкаларында тизлек режимын оптимальләштерү, транспорт чаралары тукталышын оештыру, юл хәрәкәтен оештыруның заманча инженерлык схемаларын, заманча техник чараларны (светофорларны, юл билгеләрен, билгеләргә һ.б.) куллану;
- жәяүлеләр кичүләргә төзекләндерү.

Түбәндәге чараларны гамәлгә ашыру күздә тотыла:

- юл-транспорт һәләкәтләргә килеп чыгу закончалыкларын ачыклауга, аларның муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә йогынтысын ачыклауга, юл-транспорт һәләкәтләрен профилактикалауның өстенлекле юнәлешләрен нигезләүгә һәм аларның нәтижәләрен кискәтүгә юнәлдерелгән системалы тикшеренүләр үткәрү;
- жирле дәрәжәдә юл хәрәкәте иминлеген системасы белән идарә итүнең оптималь модельләргә төзү;
- юл-транспорт травматизмы динамикасына, юл хәрәкәте иминлеген проблемалары буенча иқтисади фикергә һәм Программа чараларын гамәлгә ашыруга мониторинг;
- транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәтен оештыру буенча эшләр күләмен алга таба арттыру;

- юл хэрэкәтендә катнашучыларның законнарны үтәүче тәртипләренә тотрыклы стереотипларын формалаштыруга юнәлдерелгән пропаганда кампанияләрен дәвам итү;

- профилактик чаралар уздыруда иҗтимагый берләшмәләренң һәм оешмаларның ролен күтәрү;

- балалар юл-транспорт травматизмын профилактикалау эшләрен камилләштерү;

- юл хэрәкәтендә катнашучыларның билгеләнгән нормативларны һәм кагыйдәләренә үтәвен тикшереп тору һәм күзәтү рәвешләрен һәм ысулларын камилләштерү;

- юл хэрәкәте иминлеген тәэмин итү өлкәсендә халыкара хезмәттәшлек формаларын һәм ысулларын камилләштерү;

- юл-транспорт имгәнүе динамикасы, юл хэрәкәте иминлеге проблемалары буенча жәмәгәтчелек фикере мониторингын дәвам итү һәм Программа чараларын гамәлгә ашыру.

III. Программа чаралары исемлеге

Программаны финанслауның көтелгән нәтижәләре һәм күләмнәре 1 нче кушымтада китерелгән.

IV. Программаны ресурслар белән тәэмин итүне нигезләү

Программаны ресурслар белән тәэмин итүне планлаштырганда муниципаль дәрәжәдә финанс-бюджет өлкәсендә реаль вәзгыять, авария хәләндәге хәлләр, юл хэрәкәте иминлеген тәэмин итү проблемасының икътисадый һәм социаль-демографик әһәмиятенә югары булуы, шулай ук аны хәл итүнең реаль мөмкинлеге исәпкә алынды.

Программа чараларын финанслау Татарстан Республикасы бюджеты, муниципаль берәмлек бюджеты һәм бюджеттан тыш чыганақлар исәбеннән гамәлгә ашырылачак.

Программа буенча жирле бюджет акчалары исәбеннән финанслауның гомуми күләме 30884,6 мең сум тәшкил итә, шул исәптән:

2022 ел - 10984,6 мең сум

2023 ел - 9800 мең сум

2024 ел - 10100 мең сум

Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән чараларны финанслау Татарстан Республикасы «БДД» ДБУ белән килештереп билгеләнә.

V. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программаны гамәлгә ашыру механизмы хақимият органнарының, барлык дәрәжәләрдәге һәм оешмаларның, шул исәптән иҗтимагый оешмаларның партнерлыгы принципнарына, шулай ук Программаның барлык башкаручыларының вәкаләтләрен һәм жаваплылыгын төгәл бүләшүгә нигезләнә. Программаны гамәлгә ашыру белән нәтижәле идарә итү бурычларын хәл итү идарә итүнең рәвешләрен һәм ысулларын нигезле сайлау юлы белән гамәлгә ашырылачак.

Программаның социаль-икътисадый һәм бюджет нәтижәләлеген бәяләү

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәләлеге юл-транспорт һәләкәтләре нәтижәсендә һәләк булган затлар санының кыскартылуы һәм зыян күрүчеләр белән

юл-транспорт һәлакәтләре санының кыскаруы Программаның күрсәткечләренә ирешү дәрәжәсе белән билгеләнә.

Юл хәрәкәтендә катнашучыларның хокукый аңын күтәрүгә һәм аларның хәвефле тәртибен булдырмауга, шәһәрләрдә транспорт чаралары һәм жәяүлеләр хәрәкәтен оештыруны камилләштерүгә, юл-транспорт һәлакәтләре нәтижәсендә зыян күргән затларга ярдәм күрсәтү системасын үстерүгә юнәлтелгән чаралар юл-транспорт һәлакәтләре нәтижәсендә һәлак булган затлар санын киметүгә турыдан-туры йогынты ясый. Юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү өлкәсендәге эшчәнлеккә идарә итү системасының норматив-хокукый, методик һәм оештыру нигезләрен камилләштерүгә юнәлдерелгән гамәлләр Программаны тулаем гамәлгә ашыру өчен кирәк. Әлеге чаралардан башка Программа үтәлә алмый. Шуңа күрә социаль-икътисадый һәм бюджет нәтижәләлеге исәпләгәндә бу юнәлеш буенча чыгымнар беренче өч юнәлеш арасында чыгымнар өлешенә пропорциональ рәвештә бүленде.

Программаның социаль-икътисадый, бюджет һәм экологик нәтижәләлеге бәяләү

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәләлеге юл хәрәкәтендә катнашучыларның гомерен саклап калудан һәм юл-транспорт һәлакәтләренән һәм алардан килгән зыянны булдырмаудан гыйбарәт.

Программаның бюджет нәтижәләлеге аның чараларын гамәлгә ашыруның федераль бюджет һәм муниципаль берәмлек бюджеты керемнәренә һәм чыгымнарына йогынтысын чагылдыра.

Программаны гамәлгә ашыруның социаль-икътисадый нәтижәләлеге икътисадый һәм финанс күрсәткечләренә, шулай ук демографик хәлнең яхшыруына (үлүчеләр санын, шул исәптән балалар үлемен киметүне) йогынты ясый торган күрсәткечләренә яхшыруын характерлаучы сыйфатлы һәм сан параметрлары белән чагыла һәм халыкның үлеменән социаль-икътисадый зыянны программа чараларын гамәлгә ашыру нәтижәсендә түбәнәя.

Программаның экологик нәтижәләлеге программа чараларын үтәү белән тәэмин ителә, аларны гамәлгә ашыру нәтижәсе - юл-транспорт һәлакәтләре санын киметү, бигрәк тә куркыныч йөкләрне ташучы транспорт чаралары катнашында.

Программа чараларын гамәлгә ашыруның уңай социаль-икътисадый һәм экологик нәтижәләре юл хәрәкәтен оештыруның яңа ысулларын гамәлгә кертү белән бәйле булачак. Оптималь маршрутлар куллану һәм юлда булу аз вакыт аралыгында углерод окисьлары һәм азот окислары кими, бу экологиягә уңай йогынты ясаячак.

Программа «2014 - 2022 елларга Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген арттыру» республика ярдәмче программасы нигезендә эшләнгән. Анда социаль-икътисадый һәм бюджет нәтижәләлеге исәпләү юл-транспорт һәлакәтләрендә һәлак булган затларның саны, бюджет чараларын тоту, инфляция индексы, дисконтлау коэффициенты һәм башка күрсәткечләр мәгълүматлары нигезендә гамәлгә ашырылган. Программаның социаль-икътисадый һәм бюджет нәтижәләлеге күрсәткечләре өчен инфляция индексы һәм дисконтлау коэффициенты кебек параметрларны үзгәртү актуаль.

Программаны гамәлгә ашырудан социаль-икътисадый файда юл-транспорт һәлакәтләренән социаль-икътисадый зыянны һәм аны гамәлгә ашыруга чыгымнарны исәпләмәгәндә программа чараларын гамәлгә ашыру нәтижәсендә аларның нәтижәләрен киметүдән гыйбарәт

«2022-2024 елларга Чистай шәһәрәндә юл хәрәкәте иминлеген арттыру» муниципаль программасына 1 нче кушымта

ПРОГРАММАНЫ ФИНАНСЛАУНЫҢ КӨТЕЛГӘН НӘТИҖӘЛӘРЕ ҺӘМ КҮЛӘМНӘРЕ

Чара исемнәре	Башкаручылар	Үтәү вакыты	Финанслау, мең сум				Көтелә торган нәтижә
			Федераль бюджет	Республика бюджеты	Бюджеттан тыш чыганаclar	Муниципаль бюджет	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Юл билгеләрен һәм светофор объектларын урнаштыру, аларга хезмәт күрсәтү, юл билгеләре ясау	Чистай шәһәрә Башкарма комитеты	2022 ел	-	-	-	4000	Юл-транспорт һәлакәте куркынычын киметү
2. Чокырларны ремонтлау эшләрен башкару	Чистай шәһәрә Башкарма комитеты	2022 ел	-	-	-	5500	Юл-транспорт һәлакәте куркынычын киметү
3. Бутлеров урамы,7а («4 нче УББМ» МБМУ), Ленин ур., 67 («Чистай 10 нчы мәктәбе» ДБМУ) буенча жәяүлеләр өчен киртә урнаштыру	Чистай шәһәрә Башкарма комитеты	2022 ел	-	-	-	1444,6	Юл-транспорт һәлакәте куркынычын киметү
4. Ленин урамы, 51 нче йорт адресы буенча жәяүлеләр өчен киртәләр кую	Чистай шәһәрә Башкарма комитеты	2022 ел					Юл-транспорт һәлакәте куркынычын киметү
5. Өстәмә яктылык диоды яктыртуын урнаштыру	Чистай шәһәрә Башкарма	2022 ел	-	-	100	-	Юл-транспорт һәлакәте

	комитеты						куркынычын киметү
6. К. Маркс ур. 3 нче йорт буенча тавыш полосалары урнаштыру	Чистай шәһәре Башкарма комитеты	2022 ел				40	Юл-транспорт һәлакәте куркынычын киметү
7. Юл билгеләрен һәм светофор объектларын урнаштыру, аларга хезмәт күрсәтү, юл билгеләре ясау	Чистай шәһәре Башкарма комитеты	2023 ел	-	-	-	4200	Юл-транспорт һәлакәте куркынычын киметү
8. Чокырларны ремонтлау эшләрен башкару	Чистай шәһәре Башкарма комитеты	2023 ел	-	-	-	5600	Юл-транспорт һәлакәте куркынычын киметү
9. Өстәмә яктылык диоды яктыртуын урнаштыру	Чистай шәһәре Башкарма комитеты	2023 ел	-	-	100	-	Юл-транспорт һәлакәте куркынычын киметү
10. Левитан урамы һәм Гафури урамы киселеше адресы буенча светофор объекттын төзү	Татарстан Республикасы «БДД» ДБУ	2023 ел	-	Сметада н чыгып	-	-	Юл-транспорт һәлакәте куркынычын киметү
11. Юл билгеләрен һәм светофор объектларын урнаштыру, аларга хезмәт күрсәтү, юл билгеләре ясау	Чистай шәһәре Башкарма комитеты	2024 ел	-	-	-	4400	Юл-транспорт һәлакәте куркынычын киметү
12. Чокырларны ремонтлау эшләрен башкару	Чистай шәһәре Башкарма комитеты	2024 ел	-	-	-	5700	Юл-транспорт һәлакәте куркынычын киметү
13. Өстәмә яктылык диоды яктыртуын урнаштыру	Чистай шәһәре Башкарма комитеты	2024 ел	-	-	100	-	Юл-транспорт һәлакәте куркынычын киметү

